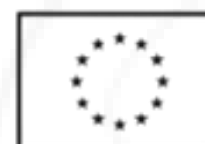

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

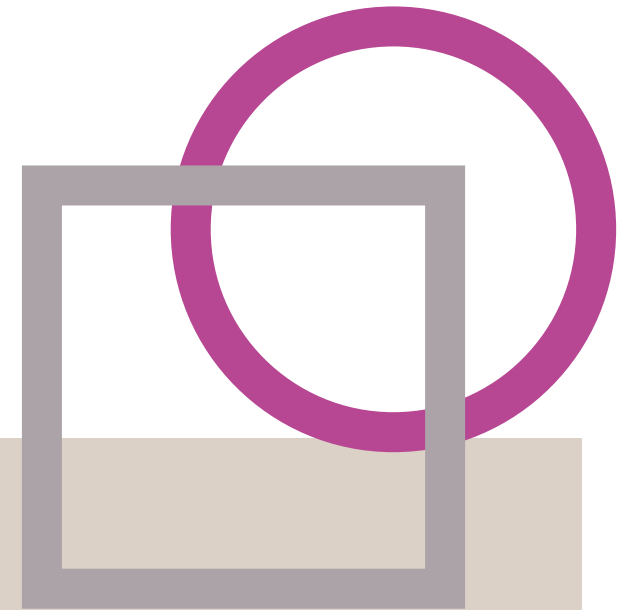
Πρόγραμμα
«ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

«Ενισχύοντας την τοπική βιωσιμότητα και την κοινωνική συνοχή. Ο αντίκτυπος της Κ.Αλ.Ο. στην Περιφέρεια Κρήτης»

Κατερίνα Βλασάκη, Προϊσταμένη Περιφ/κού Παρατ/ρίου Κοινωνικής Ένταξης

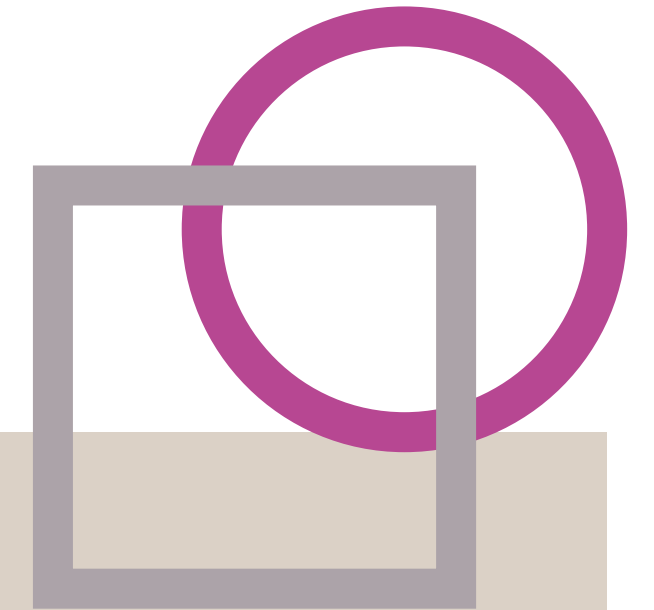
ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε μια εποχή διαδοχικών και παρατεταμένων κρίσεων, που εντείνουν τη φτώχεια, την αποστέρηση και τις χωρικές και κοινωνικές ανισότητες (ΠΠΚΕΠΚ 2020-2025), ενώ παράλληλα επιβαρύνουν το περιβάλλον και εξαντλούν τους φυσικούς πόρους, η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Αλ.Ο.) αναδύεται ως μια εναλλακτική, ανθεκτική και δίκαιη απάντηση. Στο πλαίσιο αυτό, οι δημόσιες πολιτικές καλούνται να αναζητήσουν νέες, πιο ευέλικτες και προσαρμοστικές προσεγγίσεις, ικανές να αναπτύξουν ουσιαστικές συνέργειες με την Κ.Αλ.Ο., ώστε να ενισχυθεί η τοπική βιωσιμότητα και να καλλιεργηθεί βαθύτερα η κοινωνική συνοχή.

Η σημερινή παρουσίαση επιδιώκει να αναδείξει τη δυναμική που αναπτύσσεται στο πεδίο της Κ.Αλ.Ο. στην Περιφέρεια Κρήτης, αξιοποιώντας τα εμπειρικά δεδομένα της έρευνας που υλοποίησε το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης (ΠΠΚΕΠΚ 2020-2025) το 2023, με τη συμμετοχή του μεγαλύτερου μέρους των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων του νησιού. Ιδιαίτερα πολύτιμη υπήρξε η συμβολή της συνεργάτιδάς μας, Βιβής Ξύδη, η οποία συνομίλησε με τα εγχειρήματα και κατέγραψε τις εμπειρίες τους.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η Κ.ΑΛ.Ο

Εναλλακτική μορφή οργάνωσης της οικονομίας

Είναι το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον (Ν. 4430/2016).

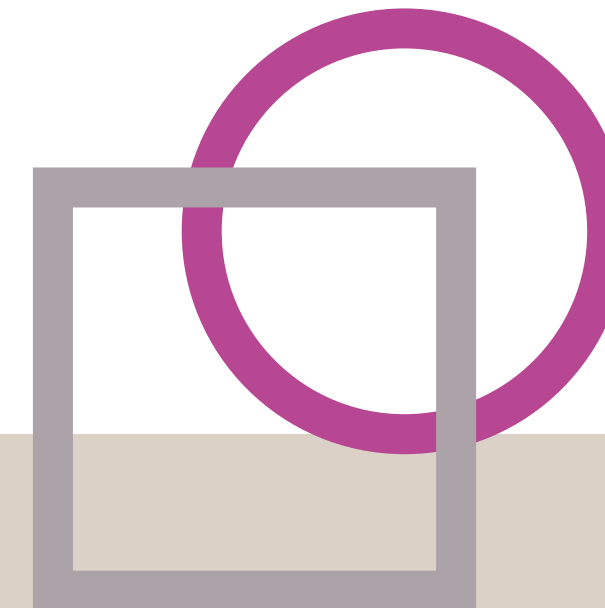
Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Φορείς της είναι συνεταιριστικά επιχειρηματικά εγχειρήματα που ασκούν εμπορική δραστηριότητα με κοινωφελή σκοπό. Πρόκειται για τις ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης, τις ΚΟΙΝΣΕΠ Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, τους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων, τις ΚΟΙΣΠΕ, και άλλα συλλογικά νομικά πρόσωπα που πληρούν τις συνεταιριστικές αρχές και τους σκοπούς της Κ.ΑΛ.Ο..

Συνεταιριστικές αρχές

Ποιες είναι οι συνεταιριστικές αρχές; Η δημοκρατία η οποία εκφράζεται μέσα από την ισότιμη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων όπου 1 μέλος = 1 ψήφος ανεξάρτητα από την οικονομική του δύναμη. Το κέρδος επανεπενδύεται στη διεύρευσή της επιχειρηματικής δραστηριότητας για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών. Είναι επίσης, η επιδίωξη για διεύρυνση των συνεργασιών μεταξύ συνεταιρισμών, τόσο σε τοπικό όσο και σε υπερτοπικό επίπεδο, η οποία αποσκοπεί στη διαμόρφωση κινηματικών και συνεργατικών οικοσυστημάτων. Μέσα από την επέκταση του εύρους της επιρροής τους, τα οικοσυστήματα αυτά μπορούν να συμβάλουν σε ευρύτερους κοινωνικοοικονομικούς μετασχηματισμούς, εδραιωμένους στη συνεργατική κουλτούρα και στις ηθικές αξίες που προάγουν τον εκδημοκρατισμό της οικονομίας με συλλογικό όφελος.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η Κ.ΑΛ.Ο

Κοινωνικός αντίκτυπος

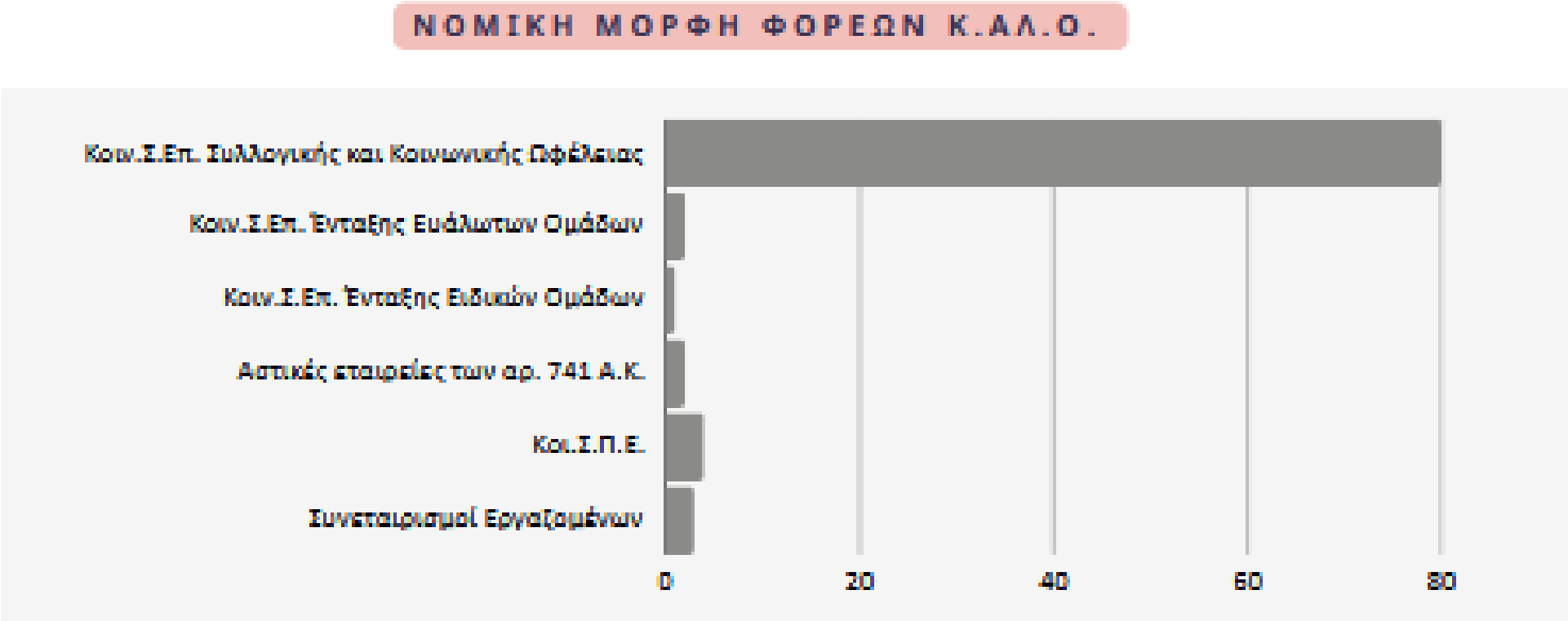
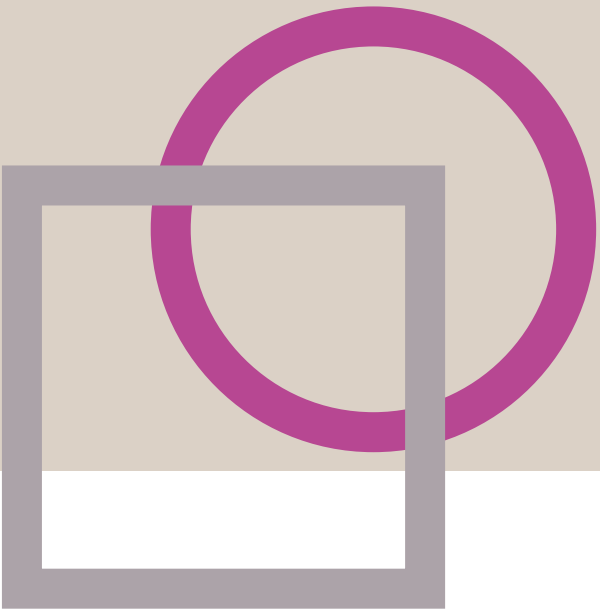
Οι δραστηριότητες της Κ.Αλ.Ο. έχουν ισχυρό κοινωνικό αντίκτυπο. Δηλαδή, ωφέλεια προς όλους σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο. Π.χ. δημιουργία απασχόλησης, ένταξη στην εργασία και ψυχική ενδυνάμωση ευάλωτων ομάδων, ενεργοποίηση κοινοτήτων, καλλιέργεια συνεργατικών πρακτικών, ισότητα των φύλων, δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο, αειφόρος γεωργία και κτηνοτροφία, εναλλακτικός και ήπιος τουρισμός, προστασία και αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος, μείωση παραγωγής αποβλήτων, περιβαλλοντική αναβάθμιση οικισμών και κτηριακού αποθέματος, ενεργειακές κοινότητες, ψηφιακά κοινά, διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς – Οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης δεν αποτελούν απλώς πεδία δράσης της Κ.Αλ.Ο., αλλά συγκροτούν τον ίδιο τον πυρήνα της ύπαρξης και της ταυτότητάς της. Σε αντίθεση με την οικονομία των συμβατικών επιχειρήσεων, η Κ.Αλ.Ο. δεν χρειάζεται να ‘εφεύρει’ αυτές τις στοχεύσεις· τις ενσωματώνει εκ των έσω, καθώς απορρέουν από τα ίδια τα υποκείμενά της και τις συλλογικές αξίες που τα συγκροτούν.

Κοινωνική καινοτομία

Η κοινωνική καινοτομία συνιστά επίσης θεμελιώδες και έμφυτο στοιχείο της Κ.Αλ.Ο., καθώς εκδηλώνεται μέσα από την ανάπτυξη πρωτοβουλιών παραγωγής και παροχής υπηρεσιών που καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες και, κυρίως, μέσα από τη συγκρότηση νέων μορφών κοινωνικών σχέσεων, οι οποίες στηρίζονται στη συλλογικότητα και την ισότιμη συμμετοχή, αντί στη λογική του ατομικισμού και του ανταγωνισμού. Η καινοτομία στην περίπτωση αυτή συνίσταται στην επαναφορά της κοινότητας στον τρόπο επίλυσης προβλημάτων, - όχι στην λύση αυτή καθαυτή η οποία μπορεί να στηρίζεται στη νέα τεχνολογία - χτισμένη πάνω σε συνεργασία και αλληλεγγύη — κάτι που δεν μπορεί να συντελεστεί μέσα από τη λογική του ατομικισμού και του ανταγωνισμού που κυριαρχούν στην οικονομία.

Η τοπική διάσταση της Κ.Α.Λ.Ο.

ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΗ ΚΡΗΤΗ

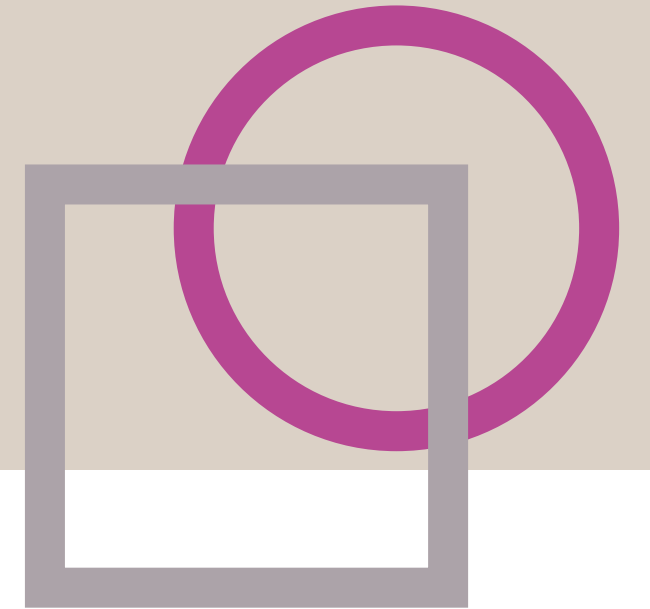

Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

- ΚΟΙΝΣΕΠ Συλλογικής & Κοινωνικής Ωφέλειας
- Αναπτύσσουν υπηρεσίες βιώσιμης ανάπτυξης ή & κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

Χωρική κατανομή Κ.Αλ.Ο. στην Κρήτη

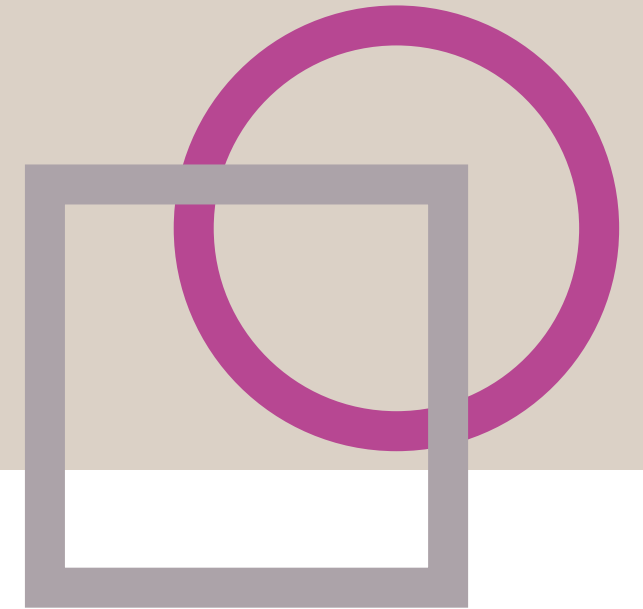
ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ : 46		ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ: 10		ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ: 13		ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ: 23	
Δ. Αρχανών Αστερουσίων	3	Δ. Αγίου Νικολάου	5	Δ. Αγίου Βασιλείου	1	Δ. Αποκορώνου	4
Δ. Βιάννου	0	Δ. Ιεράπετρας	4	Δ. Αμαρίου	0	Δ. Γαύδου	0
Δ. Γόρτυνας	0	Δ. Οροπεδίου-Λασιθίου	1	Δ. Ανωγείων	2	Δ. Καντάνου - Σελίνου	0
Δ. Ηρακλείου	36	Δ. Σητείας	0	Δ. Μυλοποτάμου	2	Δ. Κισσάμου	3
Δ. Μελεβιζίου	1			Δ. Ρεθύμνου	8	Δ. Πλατανιά	3
Δ. Μινώα Πεδιάδος	1					Δ. Σφακίων	0
Δ. Φαιστού	2					Δ. Χανίων	13
Δ. Χερσονήσου	3						

Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

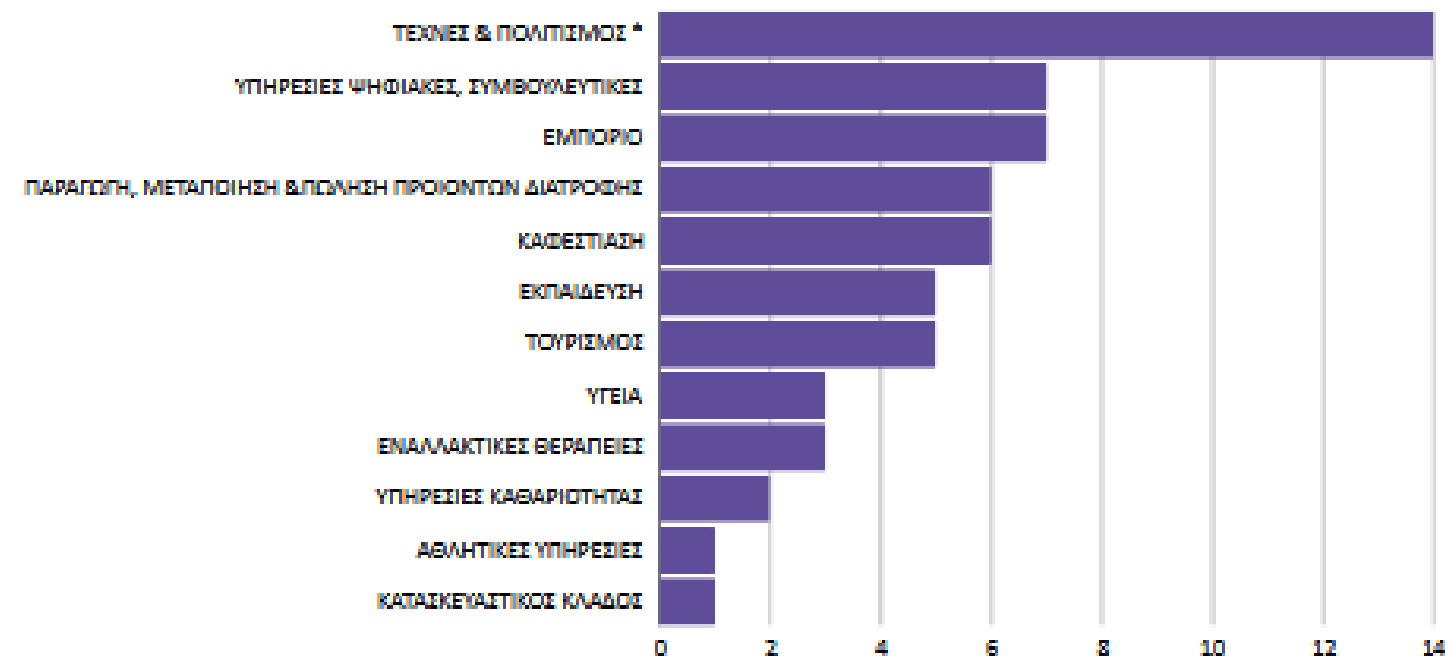
- 92 ενεργές από τις 105 εγγεγραμμένες το 2023
- Έντονη αστική συγκέντρωση μικρότερη παρουσία σε αγροτικούς Δήμους
- Απουσία από 7 Δήμους και Δήμους με αυξημένες ανάγκες (ΠΠΚΕΠΚ, 2020-2025), όπως ο Δήμος Σητείας και Γόρτυνας.
- Με τα στοιχεία του 2025 έχουμε διεύρυνση της χωρικής κατανομής. Διπλασιασμός παρουσίας σε αγροτικούς και αγροτικούς – τουριστικούς Δήμους
- Απουσία από 2 Δήμους: Βιάννου & Καντάνου Σελίνου.

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.

* Θέατρο, κινηματογράφος, χορός, μουσική, οπτικοακουστικές τέχνες, εκδόσεις, εργαστήρια λαϊκής τέχνης, κ.ά.

Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

Τέχνες – πολιτισμός

Υπηρεσίες ψηφιακές –
συμβουλευτικές

Εμπόριο

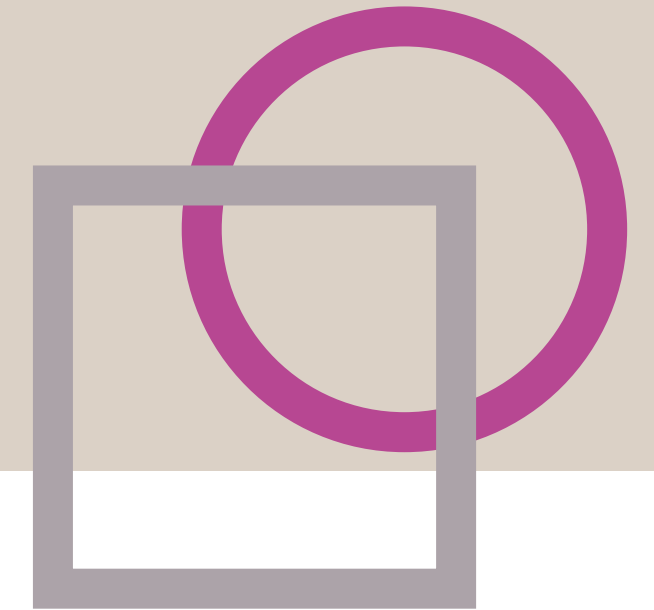
Παραγωγή, κεφεστίαση,
τουρισμός, εκπαίδευση

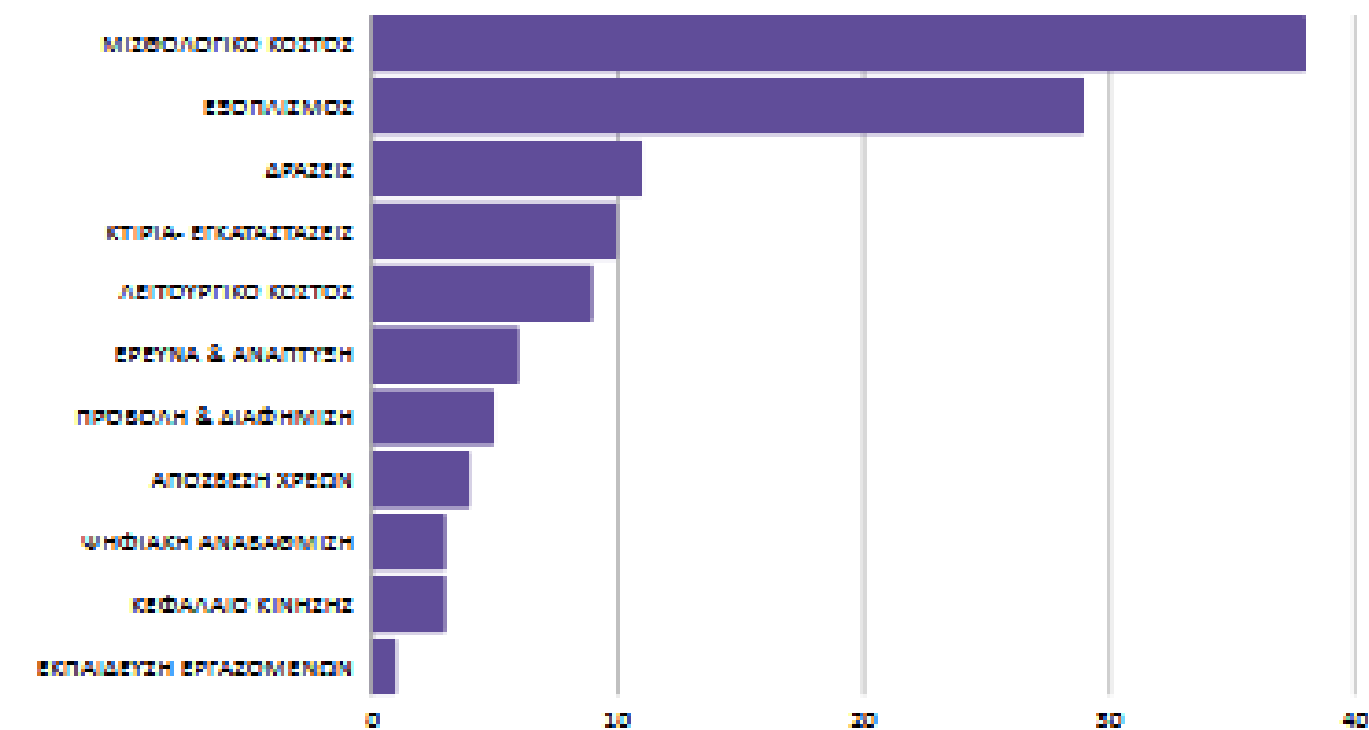
περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

Η τοπική διάσταση της Κ.Α.Λ.Ο.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο.

Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

Μισθολογικό κόστος

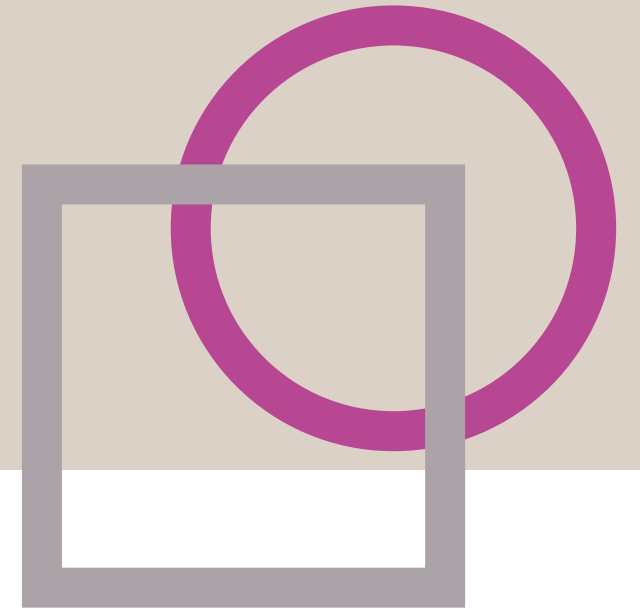
Εξοπλισμός

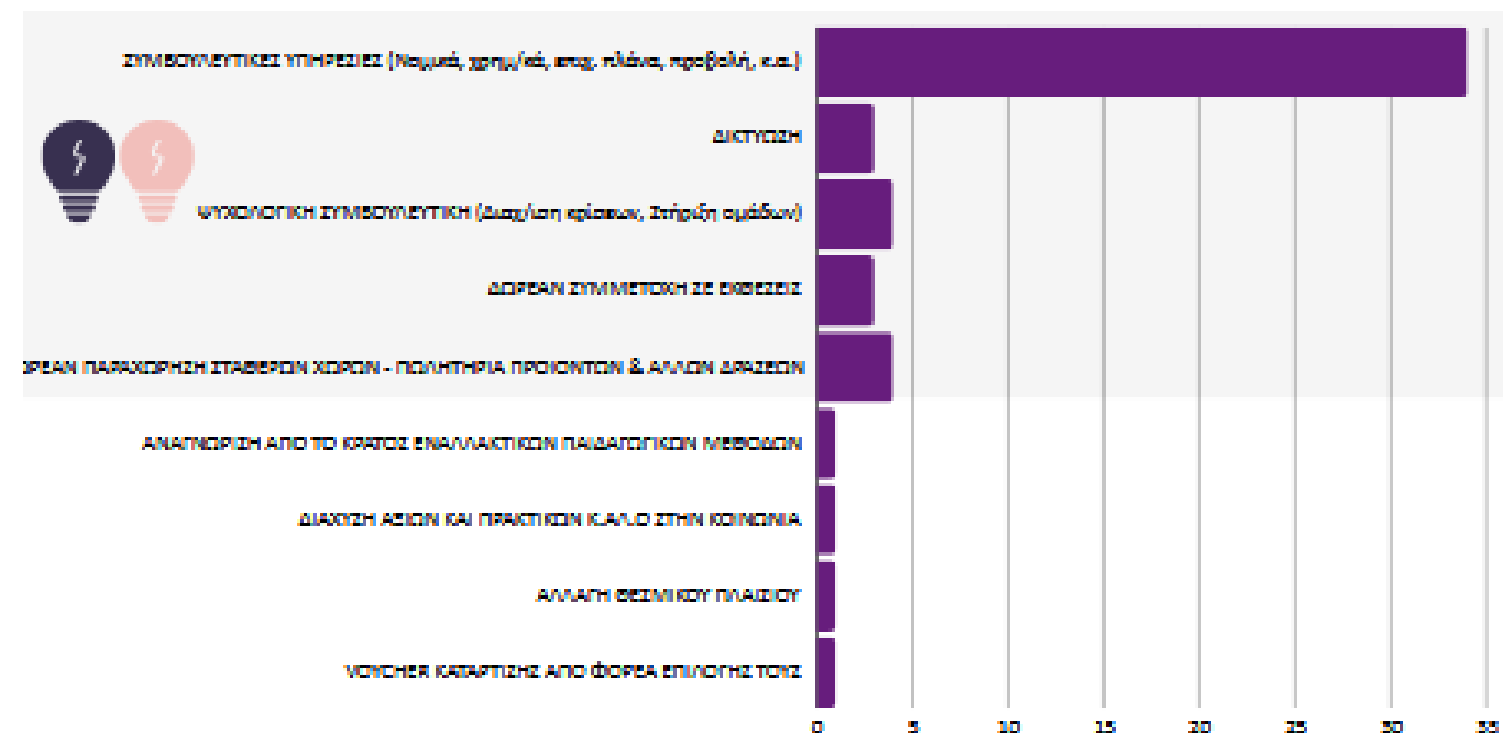
Δράσεις, κτηριακές εγκαταστάσεις
και λειτουργικό κόστος

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

ΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο

Συμβουλευτικές υπηρεσίες

Δικτύωση

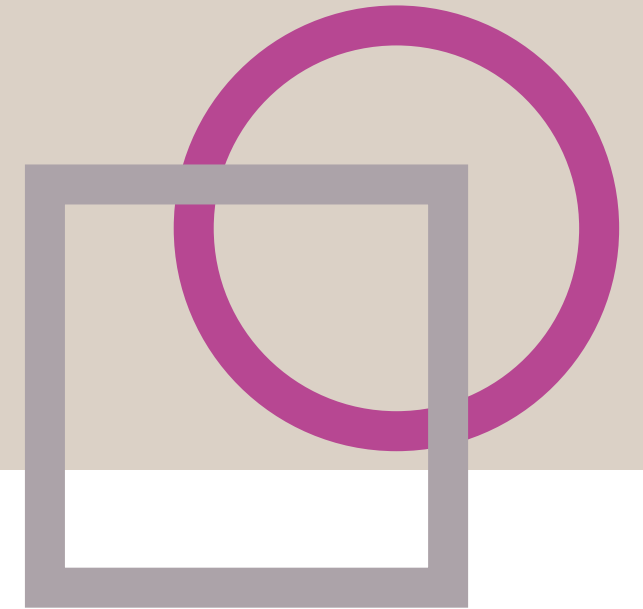

Δωρεάν παραχώρηση χώρων για την έκθεση και πώληση προϊόντων

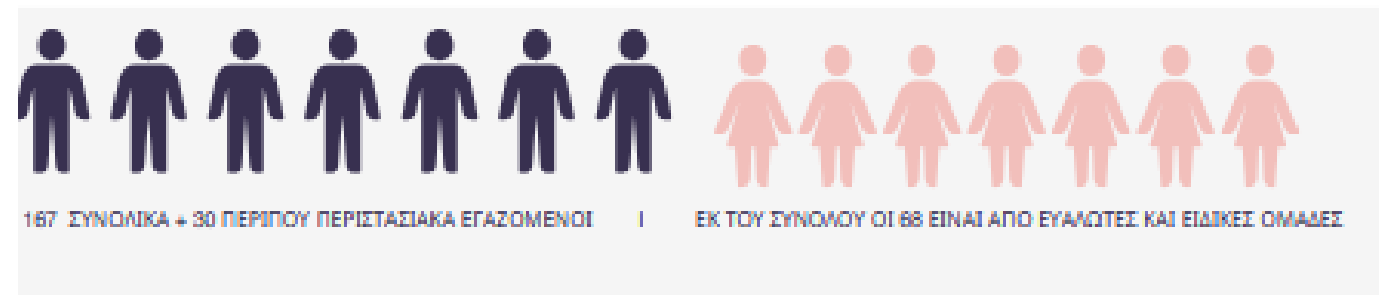
Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

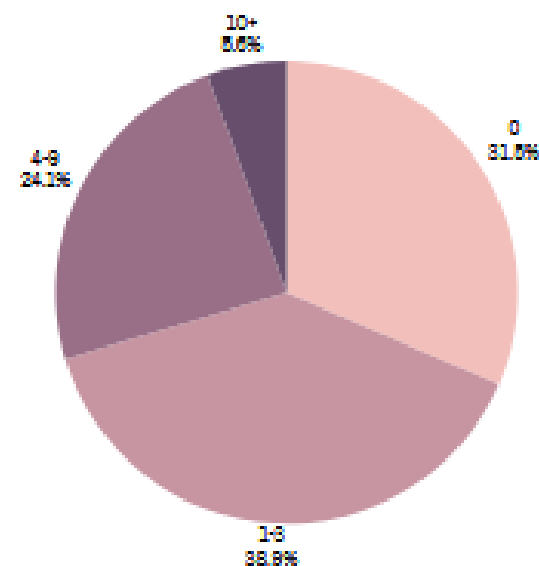

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.

169 συνολικά

ΦΟΡΕΙΣ Κ.ΑΛ.Ο. ΑΝΑ ΑΡΙΘΜΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

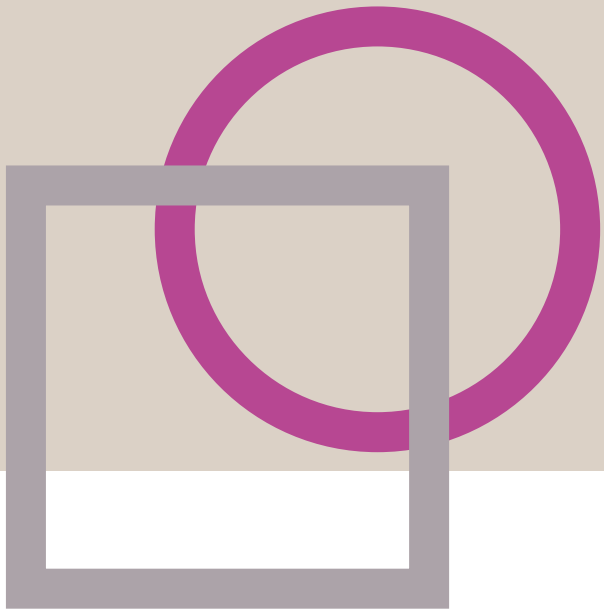
+ 30 περιστατικά εργαζόμενοι

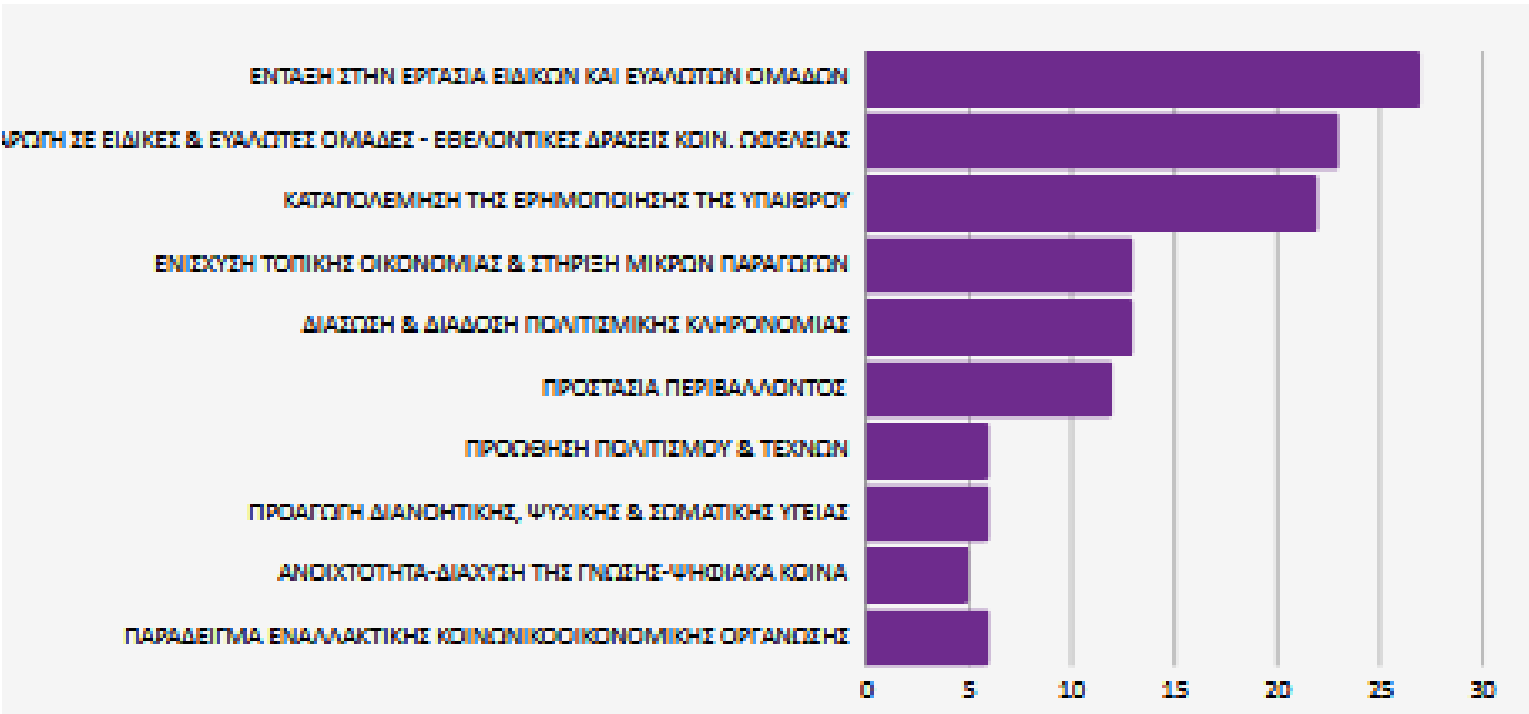
68 είναι από ευάλωτες και ειδικές ομάδες

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: ΠΠΚΕΠΚ, 2023

▶▶▶ Ένταξη στην εργασία – συμπερίληψη

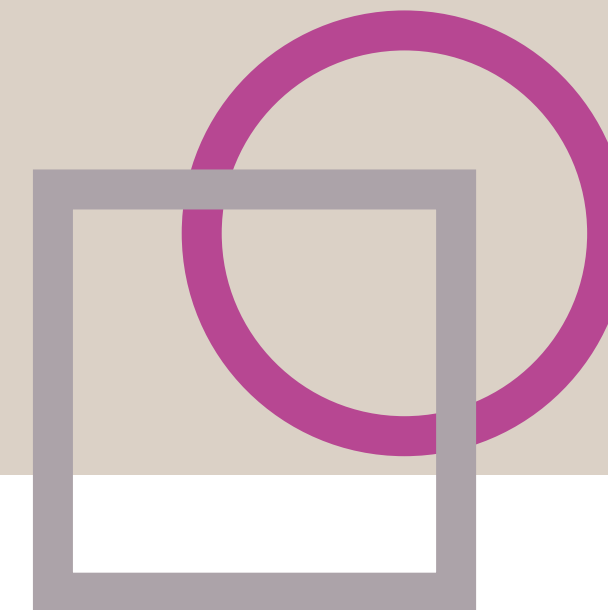
▶▶▶ Κοινωφελείς Δράσεις

▶▶▶ Στήριξη μικρών παραγωγών

▶▶▶ Προστασία περιβάλλοντος

Η τοπική διάσταση της Κ.Αλ.Ο.

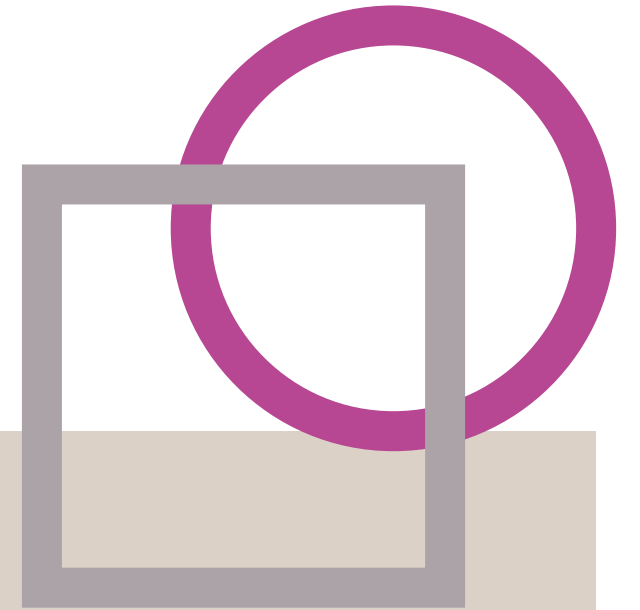
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ – ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΕΥΡΗΜΑ

▶▶▶ Η καταπολέμηση της ερημοποίησης της υπαίθρου αναφορικά με τον κοινωνικό αντίκτυπο της Κ.Αλ.Ο. στην Περιφέρεια Κρήτης αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον, καθώς υπερβαίνει τα στενά θεσμικά πλαίσια του αναμενόμενου κοινωνικού αντίκτυπου και συνδέεται άμεσα με την τοπική ανάπτυξη, την αντιμετώπιση της αποστέρησης και της φτώχειας που οδηγούν —ή συνοδεύουν— την εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών (ΠΠΚΕΠΚ, 2020-2025). Με αυτό τον τρόπο, η Κ.Αλ.Ο. ανοίγει ένα ουσιαστικό παράθυρο ευκαιρίας για τη δημόσια πολιτική να αξιοποιήσει εναλλακτικούς δρόμους ενίσχυσης της τοπικής βιωσιμότητας και της κοινωνικής συνοχής, συμβάλλοντας παράλληλα στην αντιμετώπιση των έντονων χωρικών ανισοτήτων.

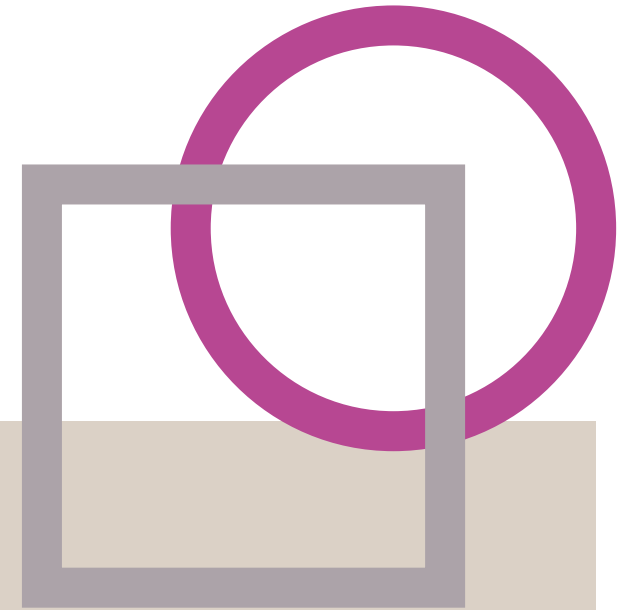
(Κ. Βλασάκη, υπό δημοσίευση σχετικό άρθρο στο επιστημονικό περιοδικό *Social Cohesion & Development*)

Προκλήσεις τοπικής διακυβέρνησης

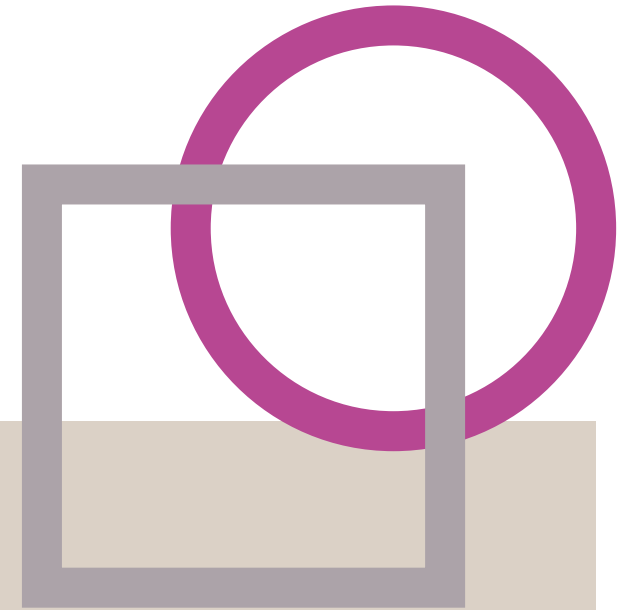
- ▶▶▶ Αντιμετώπιση της ερημοποίησης της υπαίθρου και των χωρικών ανισοτήτων αξιοποιώντας την αγροτική παραγωγή και την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά των αγροτικών περιοχών
- ▶▶▶ Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για τη συγκράτηση και προσέκληση πληθυσμού συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων και ειδικών ομάδων
- ▶▶▶ Ενδυνάμωση των κοινοτικών και συνεργατικών σχέσεων ώστε η ίδια η κοινότητα να αντιμετωπίζει τις ανάγκες της
- ▶▶▶ Προστασία περιβάλλοντος

Θεσμικά μέσα τοπικής διακυβέρνησης

- ▶▶▶ Δωρεάν παραχώρηση δημόσιας περιουσίας
- ▶▶▶ Προγραμματικές συμβάσεις
- ▶▶▶ Δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς
- ▶▶▶ Ειδικά ταμεία χρηματοδότησης
- ▶▶▶ Συμπληρωματικές παρεμβάσεις ανάσχεσης της ερημοποίησης και της ενίσχυσης της ΚΑΛΟ: Κοινωνική κατοικία για την εξασφάλιση προσιτής ή και δωρεάν στέγης για τα εγχειρήματα αλλά και για τη συγκράτηση και προσέλκυση επαγγελματιών απαραίτητων για τη λειτουργία τοπικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν ανάγκες όπως υγείας, εκπαίδευσης, πολιτισμού, αθλητισμού και μειώνον το κόστος διαβίωσης στην κοινότητα και γίνονται ελκυστικοί προορισμοί κατοίκησης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΚΛΕΙΣΙΜΟ

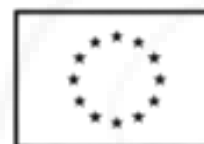
- ▶▶▶ Η μελέτη έδειξε ότι η Κ.Αλ.Ο. στην Κρήτη δεν είναι απλώς τεχνική λύση σε κοινωνικά προβλήματα, ή δεν αφορά αποκλειστικά την απασχόληση και την ένταξη στην εργασία ευάλωτων ομάδων, αλλά συνιστά έναν διαφορετικό τρόπο οργάνωσης της οικονομίας και των κοινωνικών σχέσεων (κοινωνική καινοτομία). Η ενίσχυσή της μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βιωσιμότητα, τη μείωση των ανισοτήτων και την ανασυγκρότηση των τοπικών κοινοτήτων.
- ▶▶▶ Το ζητούμενο, πλέον, είναι να αναγνωρίσουμε τη δυναμική της Κ.Αλ.Ο. και να ενεργοποιήσουμε τις πολιτικές και θεσμικές συνθήκες – ο περιφερειακός μηχανισμός είναι σημαντικός σε αυτή την κατεύθυνση - που θα της επιτρέψουν να ανθίσει για να επιτέλεσει το έργο της.

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
«ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ